

Pestprotocol

Basisschool Kadoes

*“Basis voor
de toekomst”*

kadoes

kadoes
BASISSCHOOL

Inleiding:

Alle basisschoolleerlingen worden wel eens geplaagd. Als het een enkele keer gebeurt dan is dat niet schadelijk voor een kind, maar als het vaker en regelmatig voorkomt dan kunnen we spreken over pesten. Kinderen kunnen zelf meestal het verschil tussen plagen en pesten omschrijven. Ze vinden het vervelend dat het herhaaldelijk plagen van iemand kan overgaan in pesten. De meeste kinderen vinden het niet leuk om te merken om of te zien dat andere kinderen gepest worden. Soms proberen ze te helpen, maar meestal zwijgen ze. De meeste kinderen die gepest worden vertellen dat thuis niet.

Het pesten is bedreigend, het gebeurt niet zomaar een keer, maar iedere dag, soms een langere tijd achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen. Het is een echt machtsspel. Het slachtoffer wordt geslagen, uitgescholden, vernederd, gekleineerd, enz. Vaak is er een groepje kinderen dat meeloopt met de pester, waardoor het slachtoffer zich bijna nergens meer veilig voelt. Naast deze openlijke vormen van pesten komen ook vormen van pesten voor die minder zichtbaar zijn, kinderen die worden buitengesloten, genegeerd, niet uitgenodigd bij feestjes enz., dit kan bij een kind erg veel verdriet oproepen.

Inhoud

	Inleiding	1
	Inhoud	2
Hoofdstuk 1	De kinderen	3
1.1	De gepeste kinderen	3
1.2	De pesters	3
1.3	De meelopers	3
Hoofdstuk 2	Pesten	4
2.1	Hoe pesten kinderen	4
2.2	Hoe werkt pesten?	4
2.3	Signaleren van kinderen die gepest worden	5
2.4	Misverstanden over pesten	5
Hoofdstuk 3	Wat doen wij om pesten te voorkomen	6
3.1	Preventie:	6
	1. De Speelplaatsregels	6
	2. De Omgangsregels	6
	3. De Klassenregels	6
	4. De Werkgroep "De Sociaal en Emotioneel Veilige School"	6
	5. De Projectweek	7
	6. De "Groene Spelen"	7
	7. Hulpmiddelen die wij gebruiken	7
3.2	Hoe gaan we om met pestgedrag op school	7
	De Vijfsporenaanpak:	7
	1. De algemene verantwoordelijkheid van de school	7
	2. Het bieden van steun aan het gepeste kind	7
	3. Het bieden van steun aan het pestende kind	8
	4. Het betrekken van de middengroep	8
	5. Het contact met ouders/verzorgers	8
3.3	Stappenplan na een melding van pesten:	8
	1. De leerkracht die constateert gaat in op de situatie	8
	2. De betreffende leerkracht bespreekt het probleem	9
	3. Als het probleem niet is opgelost	9
	4. Instanties die ons kunnen helpen	10

Hoofdstuk 1 De Kinderen

1.1 De gepeste kinderen

Sommige kinderen hebben meer kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk samenhangen, maar veel vaker heeft het te maken met hun gedrag, hun gevoelens en de manier waarop ze zich uiten. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken, dus in onveilige situaties. Er zijn aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden.

Veel kinderen die worden gepest, hebben moeite om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich machteloos tegenover de pestkoppen. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Ze durven niks te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Dit wordt versterkt door het pesten. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben geen vrienden om op straat te spelen, geen vast clubje in de klas. Soms kunnen ze beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten.

1.2 De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak de sterkste uit de groep. Ze gedragen zich agressiever en reageren eerder met geweld dan de andere kinderen. Meestal doen ze ook agressiever ten opzichte van volwassenen. Pesters lijken populair in een groep, maar zijn het uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze durven. Via pesten lukt ze dat het makkelijkst. Ze hebben snel in de gaten welke kinderen gemakkelijk te pesten zijn, krijgen makkelijk andere kinderen mee bij het te pakken nemen van een slachtoffer. Want wie meedoet loopt minder kans zelf slachtoffer te worden. Doorgaans voelen ze zich niet schuldig dat ze pesten, vooral als ze met een groepje zijn. Het slachtoffer zien ze als een stommeling die “erom vraagt gepest te worden”.

De pesters zijn niet sociaal vaardig; ze tonen geen respect voor een ander, gaan over andermans grenzen heen en hebben vaak moeite om vrienden te maken of te houden. Het tegengaan van pesten is daarom niet alleen van belang voor de slachtoffers, het is ook goed om de pesters te helpen.

1.3 De meelopers

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten. Sommigen kijken alleen toe, anderen doen af en toe mee. Dit zijn de meelopers. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of ze willen het niet weten.

Meelopers zijn vaak bang om zelf het slachtoffer te worden, of willen erbij blijven horen, hun vrienden houden. Doordat deze kinderen mee pesten met een groep voelen ze zich niet verantwoordelijk voor het pesten. Hoewel deze kinderen geen actieve rol spelen bij het pesten zijn ze medebepalend voor het voortduren van het pesten. De pesters voelen zich gesterkt door de meelopers en de gepeste kinderen voelen zich verlaten door de groep. Doordat de meelopers de gepeste kinderen niet steunen kunnen de pesters hun gang gaan. Vaak versterken zij het proces door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt.

De ouders kunnen ook een belangrijke rol spelen. Als die blijven zwijgen zal het pesten niet overgaan. Ouders van kinderen die gepest worden zijn vaak emotioneel bij het onderwerp betrokken, andere ouders kunnen meestal meer afstand nemen, daardoor zijn zij beter in staat duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden.

Hoofdstuk 2 Pesten

2.1 Hoe pesten kinderen

Kinderen pesten op verschillende manieren.

1. Verbaal of non-verbaal:
 - vernederen
 - schelden
 - dreigen
 - belachelijk maken
 - kinderen bij een scheldnaam noemen
 - geheime briefjes schrijven

2. Lichamelijk:
 - trekken aan kleding, duwen, sjoeren
 - schoppen en slaan
 - krabben, bijten en aan haren trekken
 - met wapens, messen, stokken enz.

3. Door achtervolging, enz.:
 - achterna lopen, opjagen
 - in de val laten lopen, klem zetten
 - opsluiten

4. Door uitsluiting:
 - doodzwijgen
 - uitsluiten

5. Door stelen of vernielen van bezittingen:
 - afpakken van bezittingen
 - beschadigen of vernielen van bezittingen

6. Door afpersing: chanteren
 - dwingen om geld of spullen te geven
 - dwingen om iets voor de pesters te doen

7. Digitaal pesten:
 - anonieme berichten versturen via Chat, WhatsApp, Games enz.
 - schelden, roddelen, bedreigen
 - privégegevens, foto's op een site plaatsen etc.

2.2 Hoe werkt pesten?

Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets dat leuk is om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt hem of haar niet om terug te plagen. Het kind reageert angstig en gaat soms huilen. De pester merkt dat het succes heeft en dat smaakt naar meer. Bewonderd door de andere kinderen gaat hij of zij door met het pesten. Na een tijdje wordt het een gewoonte om het slachtoffer te pesten zodra de gelegenheid zich voordoet.

Pesten heeft veel te maken met de verhoudingen binnen een groep. Daarom is het niet eenvoudig om er een eind aan te maken. Aanpakken van pestproblemen betekent meer dan verbieden van gedrag. De kinderen moeten leren om sociaal met elkaar om te gaan. Volwassenen kunnen hen daarbij helpen, door bijvoorbeeld samen met de kinderen oplossingen te zoeken en grenzen aan te geven.

2.3 Signaleren van kinderen die gepest worden

Als een leerkracht merkt dat een kind kortstondig ander gedrag vertoont, hoeft dat niet direct te maken te hebben met pesten, maar als een kind langdurig verandering in gedrag vertoont dan proberen we de oorzaken te achterhalen. Hierbij is het contact met de ouders belangrijk.

Veranderingen in gedrag kunnen zijn:

- niet meer naar school willen;
- niet meer over school willen praten;
- geen kinderen meer naar huis meenemen;
- niet meer bij andere kinderen spelen, gevraagd worden;
- resultaten gaan omlaag;
- regelmatig spullen kwijt of kapot;
- vaak hoofdpijn, buikpijn;
- blauwe plekken;
- slecht of niet willen slapen;
- niet meer buiten willen spelen;
- niet meer naar sport of een andere club willen gaan;
- thuis prikkelbaar, boos of verdrietig en stil.

2.4 Misverstanden over pesten

- pesten zou vanzelf overgaan;
- het slachtoffer zou erom vragen;
- zo zitten mensen nu eenmaal in elkaar;
- van pesten word je juist hard;
- het is iets tussen twee kinderen, de omstanders hebben er niets mee te maken;
- het helpt als je flink van je af bijt;
- het komt door je uiterlijk (bril, rood haar, enz.);
- er wordt wel eens beweerd dat elke groep een zondebok nodig heeft.

Dat is allemaal onzin. Wie pest, gaat echt een stap te ver. En wie gepest wordt, heeft recht op hulp en bescherming. In de eerste plaats van de omstanders. Maar ook van de school.

Hoofdstuk 3 Wat doen wij om pesten te voorkomen:

Het stimuleren van sociaal gedrag kunnen we bevorderen door met elkaar gedragsregels af te spreken. Het biedt structuur en duidelijkheid en voelt veilig voor iedereen.

3.1 Preventie

1. De speelplaatsregels:
Onder de speelplaatsregels verstaan we de regels die de directie samen met het schoolteam afspreekt voor dat schooljaar:
 - Worden 1x per jaar aan het begin van het schooljaar in de eerste teamvergadering opnieuw besproken en vastgesteld voor het komende schooljaar.
 - Worden ook vastgelegd in de schoolgids.
 - Komen in de Kadoesflits aan het begin van het schooljaar.

2. De omgangsregels:
Onder de omgangsregels verstaan we de regels die specifiek zijn toegespitst op de manier van omgaan met elkaar:
 - Worden 1x per jaar aan het begin van het schooljaar in de eerste teamvergadering opnieuw besproken en vastgesteld voor het komende schooljaar.
 - Worden ook vastgelegd in de schoolgids.
 - Komen in de Kadoesflits aan het begin van het schooljaar.

3. De klassenregels:
Onder de klassenregels verstaan we de regels die iedere leerkracht specifiek met de klas afspreekt voor dat schooljaar:
 - Worden door de klassenleerkracht in de eerste week van het nieuwe schooljaar opgesteld in samenwerking met de gehele groep en vastgelegd.
 - Worden aan de ouders verwoord tijdens de informatieavond die ongeveer plaats zal vinden rond de vierde schoolweek in ieder nieuw schooljaar.
 - Alle ouders krijgen hiervan een schriftelijke bevestiging.
 - Worden 3x per jaar besproken met de kinderen.

4. Werkgroep “SEO”:
De werkgroep houdt zich bezig met preventieve activiteiten die de school sociaal en emotioneel zo veilig mogelijk proberen te maken. Wanneer u als ouder merkt dat uw kind zich niet prettig voelt op school, is het de bedoeling dat u de standaardprocedure bewandelt, zoals die ook beschreven staat in de schoolgids:
 - Als eerste benadert u altijd de leerkracht.
 - Komt u er samen niet uit, dan kunt u een afspraak maken met de directeur, of u neemt contact op met één van de twee interne schoolcontactpersonen.Het is dus niet de bedoeling dat de leden van de werkgroep op individuele problemen worden aangesproken.

5. Projectweek:
Er wordt jaarlijks een themaweek georganiseerd, waarbij het onderwerp varieert, maar altijd valt onder het thema “de sociaal en emotioneel veilige school”. Deze projectweek moet aan het begin van het schooljaar vóór de herfstvakantie worden gepland.

6. De “Groene Spelen”:

Een goede vorm om het pesten te voorkomen zijn de Groene Spelen. In spel ontdekt een kind zichzelf, het onderzoekt grenzen en mogelijkheden en verkent spelenderwijs de wereld om zich heen. Met groot gemak bedenken kinderen allerlei spelletjes. Hierbij hebben ze in principe niet meer nodig dan hun eigen verbeelding en wat maar voor handen is. Voor kinderen is *alles* spel en spel is de manier waarop ze leren. Vanaf een bepaalde leeftijd gaan regels een rol spelen in het spel van het kind. Het kind experimenteert hiermee en bedenkt zelf regels: “We moeten achter deze witte lijn blijven”. Deze regels komen tot stand in overeenstemming tussen de kinderen. Iedereen kan hierbij een nieuwe regel introduceren. Daarnaast komen kinderen in aanraking met spelvormen waarbij de regels van tevoren vastliggen. Voorbeelden hiervan zijn gezelschapsspellen, (stratego, rummikub, mens erger je niet, etc.), kring- of groepsspelen en ook de verschillende sporten. Bij al deze spelen zijn de regels vaststaand en het doel is (bijna altijd) om van de ander te winnen. Bij de Groene Spelen gaat het ‘niet’ om het onderling presteren, de beste wint. In de Groene Spelen kan iedereen winnen.

Voordelen van coöperatief spel:

- geeft een gevoel van vertrouwen en veiligheid;
- bevordert een sfeer van plezier en openheid;
- leidt tot betere leerprestaties, emotionele afhankelijkheid en een goed ontwikkelde identiteit;
- stimuleert samenwerking en overleg;
- zet aan tot flexibeler denken en het vinden van creatieve oplossingen voor problemen;
- heeft een gunstige invloed op de gezondheid door het ontbreken van de “negatieve bijeffecten” die onvermijdelijk bij competitief spel horen;
- leidt tot het ontwikkelen van eigenwaarde en zelfvertrouwen.

De groepen 3 t/m 8 krijgen maandelijks een les uit de methode “Groene Spelen”.

7. Hulpmiddelen die wij als school gebruiken:

- “Kindbegrip”.
- “Kijk”.
- De methode “Kwink”.
- Diverse themaweken door het jaar heen.

3.2 Hoe gaan we om met pestgedrag op school

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school.

In het Nationaal onderwijsprotocol wordt verwezen naar de Vijfsporen aanpak:

De Vijfsporen aanpak

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school:

De school neemt het pestprobleem serieus en neemt stelling tegen het pesten. De school werkt aan een algemeen beleid rond pesten, waarin de veiligheid van leerlingen binnen de school centraal staat.

2. Het bieden van steun aan het gepeste kind:

- Het kind wordt serieus genomen.
- Het pestprobleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is:
 - vraagt hoe het kind zich voelt
 - bespreekt het probleem met het kind
 - bespreekt het probleem **indien veilig** samen met de pester

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen:

- probeert de oplossing voor het probleem vanuit het kind te laten komen

Indien nodig is er contact met de ouders/verzorgers.

Het contact tussen de betreffende kinderen wordt gecontroleerd.

Er volgt een follow-up na 14 dagen.

- Indien nodig deskundige hulp

3. Het bieden van steun aan de pester:

Het confronteren van het kind met zijn gedrag en de gevolgen hiervan:

- vraagt hoe hij zich zou voelen in een dergelijke situatie
- probeert de oplossing voor het probleem vanuit het kind te laten komen

Er wordt gezocht naar een eventueel achterliggende oorzaak.

Indien nodig is er contact met de ouders/verzorgers

Het contact tussen de betreffende kinderen wordt gecontroleerd.

Er volgt een follow-up na 14 dagen.

- Indien nodig deskundige hulp

4. Het betrekken van de middengroep:

In de klas weten alle klasgenoten wie er pest of gepest wordt:

- maar meestal wordt er niet over gepraat
- wordt het gedoogd of doen ze er zelfs aan mee

Er wordt gesproken over pesten in het algemeen, evt. aan de hand van video of boek:

- bespreekt mogelijke oplossingen en de rol van alle leerlingen hierin
- indien nodig en veilig wordt de betreffende peestsituatie besproken

Er wordt besproken hoe de klas kan optreden in een peestsituatie en wat de klas als groep kan bijdragen aan het creëren van een positieve sfeer op school.

5. Het contact met de ouders/verzorgers:

De ouders/verzorgers van gepeste of pestende kinderen worden serieus genomen.

Samen wordt er gezocht naar een oplossing van het pestprobleem:

- bespreekt de situatie met de ouders
- vraagt of geeft advies in het omgaan met het gepeste of pestende kind
- bespreekt zo nodig deskundige hulp

De meerwaarde van deze methode is dat alle partijen die te maken hebben met pesten betrokken worden. Door samen te werken kunnen we de problemen rond pesten aanpakken.

3.3 Het stappenplan na een melding van pesten:

1. De leerkracht die het op dat moment ziet, constateert of op de hoogte wordt gebracht door een leerling, gaat in op de situatie:

- bespreekt de situatie met de betr. kinderen
- zoekt naar een oplossing
- indien het geen eigen leerling is, dan direct na afhandeling van het eerste moment doorgeven aan de leerkracht van het gepeste kind alsmede aan de leerkracht van het pestende kind

2. De betreffende leerkracht(en) bespreekt het probleem:

- bespreekt het probleem met het kind*
- bespreekt zo nodig het probleem in de klas**
- bespreekt zo nodig het probleem met de ib-ers en/of directie***
- neemt zo nodig contact op met de ouders/verzorgers****
 - evt. uitnodiging voor een gesprek
- controleert het contact tussen de betr. kinderen*****
 - evt. vervolggelgesprek(ken), hoe gaat het nu
 - evt. te nemen maatregelen
- controleert de peestsituatie in de klas*****
- onderhoud zo nodig het contact met de ib-ers, directie
- onderhoud zo nodig het contact met ouders

* De leerkracht laat het accent bij de kinderen liggen. De leerkracht probeert de oplossing voor het probleem vanuit de kinderen te laten komen. Er volgt een gesprek individueel en/of tussen beide kinderen over wat dit met de gevoelens van het pestende kind en het gepeste kind doet. Een gesprek tussen beide kinderen levert niet altijd het gewenste resultaat op, omdat het pestende kind ook in dit geval het vaak wint van het gepeste kind.

** Het probleem wordt zo nodig bespreekbaar gemaakt binnen de gehele groep. Dit wordt mede bepaald door de omstandigheden en de betreffende kinderen. Soms kan het beter zijn 'geen namen' te noemen, bijv. wanneer het pestende kind coöperatief blijkt te zijn en echt spijt betuigt of wanneer het een eerste keer betreft. Bedenk wat de lading ervan kan zijn i.v.m. de privacy. Door het bespreekbaar te maken kun je de eventuele meelopers ombuigen tot helpers en daardoor de sfeer in de klas verbeteren. Dit komt de prestatie van de gehele groep ten goede!

*** De leerkracht informeert en vraagt zo nodig advies aan de ib-ers en directie. Deze worden bijv. gevraagd naar de betrokkenheid van andere collega's om een zo breed mogelijke oplossing van het probleem te bewerkstelligen.

**** De leerkracht bespreekt zo nodig het probleem in een gesprek met de ouders. Bedenk ook hier wat de lading ervan kan zijn i.v.m. de privacy. De ouders wordt gevraagd of zij bepaalde signalen opgevangen hebben van het pestende of gepeste kind. Dit kan veel informatie opleveren voor de school en voor de ouders. Samen kan er gezocht worden naar een goede oplossing van het probleem.

***** De leerkracht controleert de komende dagen of het echt opgelost is. Dit kan aan de hand van gesprekken met de betrokken kinderen, hoe gaat het nu... en/of met de klas over de gemaakte omgangsregels binnen de klas, hoe gaat de klas hier mee om...

3. Als het probleem niet opgelost is:

- wordt er i.o. met de ouders gezocht naar middelen of maatregelen
 - Sociale vaardig- weerbaarheidstraining
 - Jeugdgezondheidsdienst
- wordt er een rapportage gemaakt van het pestincident;
- wordt er evt. een melding gedaan naar de vertrouwenspersoon.

4. Instanties die ons kunnen helpen:

Soms is het goed als het kind naast de steun van ouders en andere volwassenen wat extra hulp krijgt. Bijvoorbeeld door mee te doen aan een sociale vaardigheidstraining. Een kind leert daar praktische tips en ideeën om op een plezierige manier in een groep met elkaar om te gaan; het leert hoe je contacten legt en onderhoudt.